

УДК 796.032:581.527

DOI <https://doi.org/10.24195/olympicus/2025-3.7>**Булатова Марія Михайлівна**

доктор педагогічних наук, професор,
директор Навчально-наукового олімпійського інституту
Національний університет фізичного виховання і спорту України
ORCID ID: 0000-0002-6266-8618

Єрмолова Валентина Михайлівна

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,
професор кафедри історії та теорії олімпійського спорту
Навчально-наукового олімпійського інституту
Національний університет фізичного виховання і спорту України
ORCID ID: 0009-0003-2539-2397

Кроль Ірина Миколаївна

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,
старший викладач кафедри історії та теорії олімпійського спорту
Навчально-наукового олімпійського інституту
Національний університет фізичного виховання і спорту України
ORCID ID: 0000-0003-3021-3181

ОЛІМПІЙСЬКА ФЛОРИСТИКА

Статтю присвячено місцю флористики в історії Олімпійських ігор. Це питання має глибоке історичне коріння й тісно пов'язане з культурною та символічною традицією відзначення спортивних досягнень. Іще в античній Греції переможців атлетичних змагань – агонів – ушановували вінками, сплетеними з рослин, що мали не лише естетичну привабливість, а й насичене символічне значення. **Актуальність проблеми** полягає у тому, що роль флористики в олімпійському русі досі залишається малодослідженою попри її значний внесок у збереження історичної спадщини, формування емоційного фону спортивних подій та підкреслення їх урочистості. **Мета дослідження** – проаналізувати історичні витоки використання флористичних елементів в Олімпійських іграх античності, зокрема символіку рослин у відзначенні переможців. **Методи дослідження** включають історико-культурний аналіз, порівняльний метод, а також аналіз джерел та документів Міжнародного олімпійського комітету. **Результати дослідження** засвідчили, що флористика не лише виконує естетичну функцію прикрашання спортивних подій, а й несе в собі глибокий культурно-символічний зміст. Її роль у спортивній культурі має глибоке історичне коріння, починаючи з античних часів, коли лаврові вінки символізували перемогу та благородство, миртові гілки – чистоту і мир, а гілки фінікової пальми – тріумф і духовну силу. У сучасному олімпійському русі квіткові композиції набувають нового значення, зберігаючи при цьому спадкоємність із минулим. Сьогодні флористичне оформлення підпорядковується чітким вимогам й етичним нормам, установленим Міжнародним олімпійським комітетом, що сприяє збереженню єдності стилю й передаванню олімпійських цінностей незалежно від країни-господарки.

Квіткові символи у цьому контексті функціонують як інструменти культурної комунікації, які передають універсальні ідеї перемоги, краси, миру, толерантності, поваги до суперника та єдності народів. Флористика постає як культурний код, що фіксує зв'язок поколінь, візуалізує цінності олімпізму та створює емоційно насичене середовище, сприятливе для сприйняття спорту як явища, що об'єднує мистецтво, духовність і суспільну культуру.

Ключові слова: Олімпійські ігри, флористика, агон, олімпійські церемонії, олімпійська традиція, олімпійська освіта.

Вступ. Відповідно до Олімпійської хартії, церемонія нагородження переможців і призерів Олімпійських ігор належить до офіційних. Це питання має глибоке історичне коріння й тісно пов'язане з культурною та символічною традицією відзначення спортивних досягнень. Ще в античній Греції переможців атлетичних змагань – агонів – ушановували вінками, сплетеними з рослин, що мали не лише естетичну привабливість, а й насичене символічне значення.

В античній Елладі з давніх-давен існувала традиція коронувати переможців вінками з гілок священних дерев та вручати їм гілки пальми, що мало не лише естетичне, а й глибоке символічне значення. Переможцям вручали вінки на всіх священних Панеллінських іграх – Олімпійських, Піфійських, Істмійських, Немейських і Панафінейських. Проте особливе значення надавалося вінку переможців Олімпійських ігор. Олімпіонік отримував у нагороду найпочесніший приз – вінок із гілок священної оливи, або котінос (kotinos) [7; 15]. Як стверджує давньогрецький письменник і географ Павсаній, традицію нагородження переможця олімпійських змагань вінком із гілок оливи ввів сам Геракл. Вінки виготовляли з гілок дикої оливи, що росла у священному гаю Алтіс в Олімпії та називалася «Каллістефанос Елея» (олива прекрасних вінків). Дерево, яке з часом стало священним, згідно з легендою посадив сам Геракл після звершення дванадцяти подвигів [14].

Переможця Немейських ігор, що проводилися на честь світодержця Зевса в Немейській долині на півострові Пелопоннес, нагороджували вінком із селери – символу сліз, смутку і втрати, та й самі Ігри мали поминальний відтінок [4].

Переможця Істмійських ігор, які проводили на честь владики морів Посейдона на Істмійському (Коринфському) перешийку, нагороджували пальмовою гілкою, яка у всі віки була символом миру, й вінком із соснових гілок, а в класичну епоху – із селери. Вінок із гілок сосни був символом перемоги добра над злом.

Переможців Піфійських атлетичних і поетичних змагань, які проводили в Дельфах на честь Аполлона, нагороджували лавровим вінком. Від стародавніх часів і донині лавровий вінок є символом перемоги, честі, слави, величі та миру.

Нагородою Панафінейських ігор, що були найбільшим релігійно-політичним святом в античних Афінах і проводилися на честь покровительки міста богині мудрості Афін, також був вінок із гілок священного дерева оливи та великі так звані панафінейські амфори, наповнені священною олією оливи [1].

Носіння вінків із лаврового і дубового листя стало традицією в аристократії у Стародавньому Римі. Скульптури римських імператорів, що дійшли до наших днів, є яскравим тому свідченням. Дубові вінки на головах римських правителів – символ сановної гідності та честі.

Не пропав інтерес до вінків і в епоху Відродження (XIV–XVII ст.): вінки на головах святих і великомучеників у формі кільця (Stephana) є символом вічного життя.

У різні періоди історії, як і в наші дні, вінки є символом слави, тріумфу, влади і безсмертя. Носити вінки прийнято у вигляді корони на голові або гірлянди на грудях.

Мета та завдання. Проаналізувати історичні витоки використання флористичних елементів в Олімпійських іграх античності, зокрема символіку рослин у відзначенні переможців.

Завдання дослідження:

1. Виявити спадковість між античними традиціями і сучасними практиками флористичного оформлення Олімпійських ігор.
2. Визначити вимоги Міжнародного олімпійського комітету до створення олімпійських букетів.

Методи дослідження: історико-культурний аналіз, порівняльний метод, а також аналіз джерел та документів Міжнародного олімпійського комітету.

Результати дослідження. Традиція дарувати квіти переможцям Олімпійських ігор – цієї унікальної події, що відбувається раз на чотири роки, – була відроджена наприкінці XIX ст. з відновленням Ігор у сучасному форматі. Олімпійські оливкові вінки переможців було замінено на букети квітів – справжні витвори флористики, втілення елегантності й витонченості, квіти кожного з яких мають особливе значення відповідно до мови квітів.

Олімпійський букет – серйозна частина олімпійського протоколу та візитна картка, що відображає культуру країни – організатора Олімпійських ігор, які належать до найдивовижніших явищ історії.

Організаційні комітети Ігор проводять ретельний відбір флористів для виготовлення букетів для переможців Олімпійських ігор. Часто флористи, створюючи букети для переможців, вибирають квіти, що відображають колірну культуру країни, кольори державного прапора; квіти-символи країни, де проводяться Ігри, а також квіти, пов'язані зі знаковими подіями в історії держави.

Букети для переможців мають відповідати вимогам, установленим Міжнародним олімпійським комітетом:

- квіти мають бути вирощені безпосередньо на землі країни – організатора Ігор;
- букет має бути не важким; висота квітів не повинна перевищувати 25–30 см;
- квіти не повинні мати різкого запаху і не повинні містити пилку (не спричиняти алергії);
- квіти не повинні мати гострих колючок або шипів, щоб не зашкодити спортсменові або іншій особі;
- квіти мають бути здатні довго обходитися без вологи;
- квіти для зимових Ігор мають бути морозостійкими;
- букети не повинні видавати сильних звуків (шелестіння), на світлі не блищати, створюючи тим самим відблиски.

Зазвичай олімпійські букети пов'язують стрічкою з написом міста та року проведення Олімпійських ігор, який надає організаторам Міжнародний олімпійський комітет.

Також важливою умовою є те, що створення букетів, їх формування має забезпечувати працевлаштування певних соціально незахищених груп населення для поліпшення їх соціалізації.

Історія олімпійської флористики є надзвичайно захопливою. Доцільно розпочати її розгляд із перших сучасних Олімпійських ігор.

Уже на Іграх I Олімпіади 1896 р. в Афінах тріумфаторам «вручав сам король: диплом, срібну медаль і гілку оливи зі священного колись олімпійського гаю» [2]. Тим, хто завершував змагання, посівши друге місце, вручали бронзову медаль і гілки лавра.

На Іграх II Олімпіади 1900 р. у Парижі переможцям деяких змагань вручали не лише медалі та дипломи, а й нагородні вінки і навіть пам'ятні призи [3]. Уся виготовлена для переможців та учасників цих Ігор меморабілія містила елементи флористики, відображаючи незмінний зв'язок Ігор сучасності з давньогрецькими традиціями.

На Іграх IV Олімпіади 1908 р. у Лондоні переможців відзначали букетами з гілок дуба з Віндзорського лісу, люб'язно наданими Його Величністю королем Едуардом VII. Кожен букет був перев'язаний стрічкою із зображенням національного прапора Великої Британії. Дуб – священне для британців дерево, символ мужності, доблесті, сили і могутності [18].

На Іграх V Олімпіади 1912 р. у Стокгольмі переможців нагороджував король Швеції Густав V, вінчаючи їх дубовим вінком і вручаючи диплом та олімпійську медаль [20].

Переможців змагань в окремих видах олімпійської програми організатори Ігор VII Олімпіади 1920 р. в Антверпені і представники міжнародних спортивних федерацій відзначали букетами квітів і вінчали лавровими вінками.

Переможцям олімпійських змагань 1928 р. в Амстердамі вручали букети з білих і червоних гвоздик, які символізували чистоту, кохання, дружбу, удачу і щастя. І обов'язково букет містив квіти помаранчевого кольору – кольору королівської династії Оранських-Насау, улюбленого кольору голландців.

На Іграх 1932 р. у Лос-Анджелесі гарними бутоньєрками з троянд прикрасили свій одяг переможниці олімпійських змагань зі стрибків у воду, плавання, фехтування.

Переможці Ігор XI Олімпіади 1936 р. у Берліні були короновані вінками з листя дуба й отримували в подарунок саджанець дуба – рослини, що є національним символом Німеччини, втіленням безсмертя, стійкості й вірності [22].

Розвиток флористики після Другої світової війни послужив поштовхом для організаторів Олімпійських ігор у прагненні прикрасити олімпійські церемонії, подарувати задоволення і донести мовчазне послання переможцям і призерам Ігор.

Традиція підношення квіткових букетів переможцям і призерам олімпійських змагань зародилася в 1952 р. на Іграх XV Олімпіади в Гельсінкі [21]. Переможці отримували оливкову гілку – як знак миру, а також букети, складені з білих і червоних гвоздик та гілочок папороті. Назва «*Dianthus*» у перекладі з латини означає «квітка Зевса», що зумовило сприйняття гвоздики як рослини божественного походження, символу радості, удачі, добробуту та гармонії. Папороть же традиційно асоціюється зі здійсненням мрій і бажань.

На VII зимових Олімпійських іграх 1956 р. в італійському Кортина-д'Ампеццо переможцям і призерам змагань окрім медалей і дипломів вручали букети з едельвейсів, які вважають символом чистоти і вірності, мужності та важкодоступності, любові й удачі. У перекладі з німецької назва цієї квітки звучить як «благородно-білий». Французи називають едельвейс альпійською зіркою, а італійці – срібною квіткою скель. Організатори цих Ігор розмістили букети едельвейсів у невеликих бронзових вазах округлої форми і назвали пам'ятний подарунок «бронзіні» [25].

Червона троянда стала символом X зимових Олімпійських ігор 1968 р. у Греноблі. На церемонії відкриття після виконання олімпійської клятви з неба пішов яскраво-червоний дощ: 30 тис червоних троянд було скинуто з вертольотів на стадіон. І саме ці квіти – символ любові та пристрасті – увійшли до складу олімпійських букетів, якими нагороджували переможців і призерів змагань.

На Іграх 1968 р. у Мехіко олімпійським чемпіонам, окрім медалей, дипломів і букетів, також було вручено оливкову гілку у скриньці з оливкового дерева з прозорою кришкою. На табличці містився текст «Котінос, гілка дикої оливи зі священного Алтіса / Олімпії, Славний приз давніх переможців Олімпійських ігор / Представлено Олімпійським комітетом Еллади». Усередині лежить гілка оливи, перев'язана сірою та білою стрічками.

Квітами для олімпійських букетів Ігор XXII Олімпіади 1980 р. у Москві стали білі та червоні гладіолуси, які в народі називають шпажником. Латинська назва цієї квітки пішла від слова «*gladius*», що в перекладі означає «шпага», «меч». Пов'язано це з тим, що стебло рослини дуже подібне до клинка шпаги, а яскраво-червоні суцвіття деяких сортів нагадують краплі застиглої крові. Стародавні римляни вважали гладіолус квіткою гладіаторів. У світі квітів гладіолус – головний символ хоробрості і мужності, дружби, вірності, пам'яті та благородства.

Організатори XIV зимових Олімпійських ігор 1984 р. у Сараєво використали два види нагородних букетів. Один із них відрізнявся пишністю і великою кількістю польових квітів. Звертаючи увагу на різнобарвність букету, варто відзначити присутність квітів білого, червоного, рожевого, жовтого та синього кольорів. Білий колір символізує щирість і чистоту; рожевий – молодість, ніжність, чарівність, турботу; жовтий – радість, тепло, душевність, життєлюбність; червоний – пристрасть, свободу; синій – спокій, відданість, висоту почуттів. До складу другого букету увійшла розкішна ніжна, ароматна, сонячна, пухнаста мімоза, яка є символом відродження та весни, сталості та незмінності, відданого та вічного кохання. Із такими побажаннями спортсменам і звернулися організатори Ігор, даруючи їм такі чудові букети [5].

Букет, призначений для квіткової церемонії на Іграх XXIII Олімпіади 1984 р. у Лос-Анджелесі, було створено з квітів стреліції і червоних гербер, листя папороті і ліатрису.

Стреліція, яку ще називають «райським птахом», є офіційною квіткою Лос-Анджелеса. Її вважають утіленням свободи і безсмертя. Ніжні червоні гербери у букеті слід сприймати як побажання щастя, благополуччя і радості, а папороть є символом удачі й достатку, щирості та смирення [8].

Композиція олімпійського букета XV зимових Олімпійських ігор 1988 р. у Калгарі була справжнім витвором флористики, втіленням елегантності й витонченості та складалася з бутонів червоних троянд і білосніжних кал. Квітка кала (у перекладі з грецької – «красива») означає чистоту, щирість і вірність, вічне життя, червоні троянди – символом любові і глибокої

прихильності, сили й енергії. Композиція із цих дивовижних квітів уособлює захоплення і вдячність, любов та гарячі почуття організаторів і глядачів Ігор, молодість, рішучість, наполегливість у досягненні своєї мети та досконалість переможців і призерів олімпійських змагань. На цих Іграх організатори вперше вручали олімпійські букети переможцям відразу після завершення змагань – щоб відсвяткувати перемогу разом із глядачами (іноді змагання закінчувалися занадто пізно, тому медалі вручали на спортивних об'єктах). А вже ввечері наступного дня відбувалася урочиста церемонія нагородження на Олімпійській площі, одними з обов'язкових елементів якої було вручення медалей та олімпійських букетів.

Дизайнери олімпійського букета Ігор XXIV Олімпіади 1988 р. у Сеулі, створеного з рожевих квітів глідіолуса, маленьких білих маргариток і гілки пальми, втілили в ньому побажання благородства, вірності, відданості та духовної піднесеності у нелегкій боротьбі за олімпійську перемогу [9].

Складниками олімпійського букета XVI зимових Олімпійських ігор 1992 р. в Альбервілі стали вже відомі нам червоні гербери і білосніжні ромашки та гілки ялини. Ніжні гербери в букеті символізують радість та благополуччя, любов і щастя, білі ромашки – вірність, силу простоти та ніжності, гілки вічнозеленої ялини – довголіття, безсмертя вічної молодості та сили. Букет був обгорнутий сріблястою фольгою, що нагадувало блиск снігу та льоду [16].

Для олімпійського букета Ігор XXV Олімпіади 1992 р. у Барселоні було вибрано квітку з густою та яскравою шапкою ніжних суцвіть, схожих на хмаринку, – статицію, і маленькі гвоздики. Статиця, або кермек, – безсмертник, не потребує багато вологи і повністю зберігає свій первісний вигляд тривалий час, тому є символом пам'яті, краси, довголіття. Вона є нагадуванням спортсменам про той знаменний день, коли вони отримали олімпійські медалі, а гвоздики, які є символом Іспанії, утілюють любов, дружбу, стійкість і сердечність [10].

Олімпійський букет для переможців XVII зимових Олімпійських ігор 1994 р. у Ліллекхаммері був представлений білими і жовтими тюльпанами. Квіти білого кольору асоціюються з чистотою і благородством, а жовтого – з радістю, сонцем, процвітанням і успіхом. Букет із ніжних первоцвітів – символ весни і відродження – свідчить про чистоту намірів організаторів і їхнє бажання дарувати переможцям Ігор свої тепло та турботу [17].

Вишуканим твором мистецтва флористики був олімпійський букет Ігор XXVI Олімпіади 1996 р. в Атланті, до складу якого увійшли соняшник, оранжеві лілії, дельфініум королівський синій, червоний амарант, листя пальми і гілка лавра. Слово «соняшник», або «квітка Сонця», походить від грецьких слів «helios» (сонце) і «anthemon» (квітка). Соняшник, батьківщиною якого є Північна Америка, символізує стійкість, життєлюбність, оптимізм, віру в майбутнє, достаток, удачу і благополуччя. Лілії – стародавній символ чистоти, щирості, любові, вірності і благородного походження. Оранжеві лілії, які входили до олімпійського букету, означають успіх, вдячність і повагу. Синій дельфініум утілює царственість, духовність, нові починання й радість життя. Червоний амарант – символ безсмертя, віри, вірності. Пальмова гілка, як і гілка лавра, символізує перемогу, тріумф, мир, вічне життя. Олімпійська квітова композиція передає переможцям таке послання: «Ти – особлива людина, яка зачаровує своєю унікальною індивідуальністю» [19].

Квітова композиція для нагородження переможців і призерів XVIII зимових Олімпійських ігор 1998 р. у Нагано складалася з традиційних для Японії квітів – хризантеми і тюльпанів. У Країні висхідного сонця хризантема – і символ сонця, і символ нації. Стилзоване зображення шістнадцятипелюсткової імператорської золотої хризантеми є основою державного герба. Хризантема символізує шляхетність і чистоту, віру і любов, а тюльпани, які спеціально були вирощені в Нідерландах, – оновлення, вічне кохання, довіру та надію [23].

Для надання можливості глядачам і членам команд, присутнім на фінальній частині змагань цих Ігор, привітати переможців було ухвалено рішення проводити попередню церемонію нагородження, яку назвали «Квітова церемонія», під час якої спортсменам вручали лише букети. За даними Міжнародного олімпійського комітету, традиція проведення квіткових церемоній була започаткована на XVIII зимових Олімпійських іграх у Нагано у 1998 р.

Унікальну квіткову композицію олімпійського букета Ігор XXVII Олімпіади 2000 р. у Сіднеї було створено з використанням ендемічних квітів і рослин з усієї Австралії. Автором квіткової композиції став Джеймс Кріп, компанія якого виготовила понад 5 тис букетів. Композиція складалася з 16 квітів, серед яких – краспедія куляста й анігозантос, або лапки кенгуру, із Західної Австралії, фланелеві квіти з Вікторії, три різновиди гревілеї з тропічних лісів Квінсленда, вічнозелений воскоцвіт із Південної Австралії, молоток дзвониковий із піщаних ґрунтів південного заходу Західної Австралії, протей варата з Нового Південного Уельсу, а також листя білого дуба. Творці олімпійського букета прагнули показати різноманіття і красу флори Австралії. Мовою австралійських квітів організатори бажали переможцям і призерам Ігор достатку, життєвої сили, довголіття, здоров'я, твердості характеру, терпіння у подоланні труднощів [11].

На XIX зимових Олімпійських іграх 2002 р. у Солт-Лейк-Сіті під час квіткової церемонії вручали букети з польових квітів, що ростуть у штаті Юта. А щовечора на офіційній церемонії нагородження, що проходила в «Olympic Medal Plaza», спортсменам презентували букети з 25 жовтих троянд (Rosa) у формі олімпійського факела.

До нагородження переможців вінками з гілок оливи – символу благородних олімпійських ідеалів і перемоги – вдалися організатори Ігор XXVIII Олімпіади 2004 р. в Афінах, що асоціювалося з церемонією нагородження на античних Олімпійських іграх. Для створення олімпійського букета на цих Іграх дизайнери вибрали амарант – символ вірності та безсмертя, помаранчеві гербери, що уособлюють радість, бадьорий настрій і побажання успіху в усіх справах, червоні троянди, які стали побажанням любові, жовті хризантеми – символ багатства, процвітання та здоров'я, жовтий солідастер, який наділений магічними властивостями: із його допомогою відлякують злих духів, відганяють нещастя, і гілки оливи – символ миру, здоров'я і довголіття, чистоти, перемоги, сили духу [12].

Екстравагантний букет, підготовлений для переможців і призерів XX зимових Олімпійських ігор 2006 р. у Турині, було сформовано з квітів азалії, камелії, рододендрона, доповнено зеленим листям згаданих квітів, кульками краспедії, антуріумом, а також червоними квітами геліконії та дрібними сухоцвітами. Перша, дуже явна асоціація з букетом – факел, що палає. Азалія є символом миру і благополуччя, щастя і радості, камелія – чистоти і ніжності, рододендрон – кохання й вірності. Краспедія втілює у собі побажання довголіття, міцного здоров'я й успіхів, а антуріум – достатку та процвітання. Квіти у букеті були прекрасним поєднанням червоного і білого, а в обрамленні зелені вони асоціювалися з кольорами італійського прапора [26].

Букет, призначений для переможців і призерів Ігор XXIX Олімпіади 2008 р. у Пекіні, дістав назву «Хонг Хонг Хіо Хіо», що в перекладі з китайської означає «Червоне полум'я». До квіткової композиції увійшли дев'ять червоних китайських троянд, шість гілочок квіток гіперікуму, шість листків хости, шість листків офіопогону, трохи зелені ті-грас, і все це було загорнуто в золотий шовк. Дев'ять троянд символізують гостинність жителів Піднебесної, які приймають Ігри. По шість різновидів інших рослин вибрано тому, що шість – число удачі. Квіти гіперікуму є символом радості та натхнення, ця рослина приносить удачу, асоціюється з життєлюбністю і натхненням. Листя хости символізує непорочну чистоту і вірність, гармонію та спокій, у Японії і Китаї хосту відносять до священних рослин. Офіопогон, або японська конвалія, як представник лілейних символізує чистоту [13].

Букети XXI зимових Олімпійських ігор 2010 р. у Ванкувері унікальні за монохромністю кольорової гами. До складу букетів увійшли темно-зелене листя аспідистри і берграс, які оточували яскраві хризантеми – зелені «Анастасії» і зелені квіти звіробою. Це був найлаконічніший букет в олімпійській історії. Аспідистри є символом достатку, зелена хризантема означає мудрість, гідність і довголіття, звіробої, що належить до магічних рослин, символізує світло й добро та використовується для вигнання злих духів. Вибором кольору автори композиції підкреслили те, що зелений колір здавна вважався символом щастя і радості, гармонії й здоров'я, удачі та достатку, життєвої сили і мудрості. Окрім того, цей колір як символ довкілля уособлює зелену сільську місцевість Британської Колумбії та Канади. Саме цей букет став переможцем серед 23 номінантів, представлених Ванкуверському організаційному комітету.

Квіткову композицію Ігор XXX Олімпіади 2012 р. у Лондоні розробила відома британська флористка Джейн Паркер. До букета перемоги увійшли чотири сорти троянд: три рожеві «Аква», три помаранчеві «Марі Клер», три жовті «Іліос», три зелені «Вімблдон», які були доповнені 12 стеблами англійської лаванди, шістьма стеблами розмарину, шістьма стеблами яблучної м'яти і шістьма колосками пшениці. Букет був пов'язаний стрічкою бузкового кольору з написом «Лондон 2012». Не випадково саме троянди стали основним складником цієї композиції, адже вони є національним символом Великої Британії. Пшениця втілює побажання процвітання і багатства. Кольори букета відображали кольори олімпійських кілець. А лаванда, розмарин і м'ята своїм запахом повинні були посилити момент урочистості переможців [6].

Із 20 запропонованих дизайнерських композицій для переможців XXII зимових Олімпійських ігор 2014 р. у Сочі було вибрано букет у стилі «печворк» (або «кляптева ковдра»), що втілював офіційний візуальний образ Ігор і мав своє гасло «Яскраве, контрастне, ненудне». Квіткова композиція складалася з двох видів хризантем – білих і зелених, а також синьої статиці. Букет доповнили гілки лавра і жовтого золотушнику.

Синя статиця, що символізує успіх, глибоку довіру і пам'ять, візуалізує Чорне море, лід та небо над Сочі. Букет доповнили гілки лавру – символу перемоги й евкаліпту, представника флори Краснодарського краю – символу життя і життєвої сили, жовтого золотушнику – символу перемоги та смарагдовим листям салали. Маса композиції була трохи більшою за 100 г. Цікаво, що цей букет навіть у висушеному стані не втрачає ані кольору, ані розміру. Букет було пов'язано блакитною стрічкою, наданою Міжнародним олімпійським комітетом, із написом «Сочі 2014».

На Іграх XXXI Олімпіади 2016 р. у Ріо-де-Жанейро переможці і призери змагань не отримували олімпійських букетів. В інтересах стійкого розвитку і збереження екології організаційний комітет вирішив замість букетів вручати з медалями тривимірний логотип Ігор, який уособлює гори, сонце і море Ріо у вигляді звивистих ліній, що нагадують силуети людей, які, танцюючи, взяли за руки. Виконаний у кольорах національного прапора Бразилії – синього, жовтого і зеленого, він символізує взаємодію та енергію, гармонію в розмаїтті барв і кольорів національних прапорів учасників змагань, буяння природи та олімпійський дух. І лише на прохання Янніса Маландракіса, мера критського району Платанья, чемпіон Ігор із марафонського бігу був нагороджений вінком із гілок оливи, зрізаних із найстарішої оливи у світі, вік якої – від 3 до 5 тис років. Ця олива стала міжнародним символом миру, освіти, культури та дбайливого ставлення до природи. Подарунок Греції – колиски стародавніх Олімпійських ігор – передав керівник грецької делегації у Ріо-де-Жанейро, президент Міжнародної олімпійської академії Ісідорос Кувелос. Грецька національна команда за традицією, з'являючись першою на Олімпійському стадіоні, через гілки оливи закликала народів світу до миру і дружби.

Продовжуючи традицію, почату на Іграх 2016 р. у Ріо-де-Жанейро, на XXIII зимових Олімпійських іграх 2018 р. у Пхьончхані переможцям і призерам під час спрощеної церемонії нагородження вручали талісман Ігор – біле тигреня Сухорана, що має особливе значення, пов'язане з традиційною корейською культурою. Кожний Сухоран, подарований медалістам, був прикрашений золотим, срібним або бронзовим капелюхом і паперовою квіткою, що має назву «еосахва». Ця паперова квітка має давню історію: її дарували тим, хто склав національні іспити з літератури та бойових мистецтв за часів династії Чосон (1392–1910 рр.). Тим самим організатори підкреслювали визнання досягнень спортсменів відповідно до корейської традиції, а також зберегли елемент квіткової церемонії, надавши їй значущості для країни-організатора – Південної Кореї.

Олімпійські букети Ігор XXXII Олімпіади 2020 р. у Токіо дістали назву «букети перемоги». Виготовлені з квітів, вирощених у трьох префектурах північно-східного узбережжя Японії, букети стали втіленням трагічних подій, що спіткали ці території в 2011 р.: землетрусу в 9 балів і цунамі, що призвело до аварії на АЕС «Фукусіма-1». Організаційний комітет Ігор-2020 доклав багато зусиль для створення квіткової композиції, яка б відображала пам'ять

і силу людей, що постраждали від стихійного лиха, і символізувала непохитну надію на відновлення. Букети перемоги склалися з еustomи, соняшника, тирличу й аспідистри [24].

Еustomи, що символізують чистоту, ніжність, відвертість, були вирощені у префектурі Фукусіма. Після того як сільськогосподарська промисловість була зруйнована, там було створено некомерційну організацію з вирощування квітів, щоб мати надію на економічне відновлення. Квіти соняшника – символ гордості, довголіття, міцних родинних зв'язків – були вирощені у префектурі Міягі. Батьки, які втратили дітей унаслідок землетрусу, посадили ці квіти на пагорбі, де їхні діти рятувалися від цунамі. Префектура Івате широко відома виробництвом квітів тирличу, який входить до складу олімпійського букета. Більше половини тирличу, що вирощується в Японії, походить із Івате, що робить його символом регіону. Аспідистра символізує місто, що готове гостинно прийняти спортсменів з усього світу на найбільше спортивне свято чотириріччя. Квіти, зрізані з короткими стеблами, знаходилися у невеликому мішечку з водою у формі гелю, що дало змогу рослинам залишатися красивими і свіжими близько семи днів. Завершує олімпійську композицію синя стрічка, яка пов'язує букет.

Уперше в олімпійській історії на XXIV Олімпійських зимових іграх 2022 р. у Пекіні для нагородження переможців і призерів змагань було використано букети зі штучних квітів, виготовлених із використанням традиційної шанхайської техніки в'язання з шерсті, що зародилася в Китаї ще при династіях Хань (206 до н. е. – 220 р. н. е.) і Тан (618–907 рр.) і належить до нематеріальної культурної спадщини Шанхаю. Особливістю в'язаних квітів є те, що вони ніколи не зів'януть.

Дизайнером і одним із керівників проєкту компанії «Hengyuanxiang» зі створення олімпійського букету-2022 стала Лі Мейлі, яка успадкувала традиції шанхайської техніки в'язання з вовни. Маючи підтримку Всекитайської федерації жінок, для виготовлення букетів компанія долучила сім ткацьких товариств у Пекіні, Шанхаї, Тяньцзіні, Цзянсу та Чжецзяні.

Для церемоній нагородження переможців і призерів XXIV зимових Олімпійських ігор було виготовлено 1 251 букет із 16 731 квітки. До олімпійської квіткової композиції увійшло сім рослин: троянда, яка символізує дружбу, китайська троянда – завзятість, конвалія – щастя, гортензія – єдність, листя лавра – перемогу, запашний османтус – урожай, а гілка оливи – мир. Завершує композицію стрічка синьо-блакитних відтінків із написом «Пекін 2022», що своїми кольорами нагадує про лід та сніг.

Плануючи церемонії нагородження переможців, Організаційний комітет Ігор 2024 р. XXXIII Олімпіади прийняв рішення відмовитися від вручення квіткових букетів переможцям олімпійських змагань. Ґрунтуючись на принципах сталого розвитку, було вирішено перетворити парки і сади Парижа на флористичні експозиції з природно зростаючих рослин, що дасть змогу не лише спортсменам, а й усім присутнім милуватися і насолоджуватися плодами природи і мистецтвом флористики під час Олімпійських ігор.

Організатори визначили так звану Квітку Олімпіади – жоржину яскраво-червоного кольору – як символ Олімпійського вогню. Ця символічна квітка, що уособлює олімпійську пристрасть, освітлювала вулиці, сади та парки приймаючого міста Ігор.

Жоржина Олімпійського вогню Франції була створена спеціально для Олімпійських ігор 2024 р. в Парижі як унікальне та символічне доповнення Ігор. Жоржина вирізняється яскравими кольорами – вогняними відтінками червоного, оранжевого, жовтого, які нагадують образ Олімпійського вогню. По суті, жоржина Олімпійського вогню Франції – це не просто красива квітка, вона символізує олімпійський дух та інтегрує місцеву французьку культуру в глобальне святкування.

Висновки. Олімпійський нагородний букет – важливий елемент офіційної церемонії нагородження. Флористика в контексті Олімпійських ігор – це особлива мова, що говорить квітами про найвищі людські прагнення: до миру, краси, гармонії та перемоги, а також відбиває культуру країни-організатора кожних Олімпійських ігор. Від символічних вінків античності до сучасних букетів, створених за принципами художнього і культурного відбору, квіти залишаються

важливим елементом олімпійського ритуалу. Вони не лише прикрашають церемонії, а й несуть у собі багатовікову мудрість, емоційну глибину та повагу до традицій. Олімпійська флористика є доказом того, що спорт і культура здатні взаємно збагачуватися, утверджуючи ідеали олімпізму в сучасному світі.

Література:

1. Andronicos M. Panhellenic games. Athens, 1992. P. 66–67.
2. Bubka S.N., Bulatova M.M. Butovsky A. Selected Writings. Kyiv. 2012. 224 p.
3. Concours internationaux d'exercices physiques et de sports: rapports. *Ministère du Commerce de L'industrie des postes et des télégraphes*. Publiés sous la direction de M.D. Méryllon; Impr. nationale. 1901. Vol. 2 URL: <https://surl.lu/jgedqo>
4. Durantez C. Olympia. Y los juegos Olimpicas antiguos. In : Buzlada–Pamplona. Espania, 1975. T. II. 500 p.
5. Final report – Rapport final – Završni izvještaj. Published by the Organising Committee of the XIVth Winter Olympic Games 1984 at Sarajevo. 1984. URL: <https://surl.li/zglphl>
6. London 2012 Olympic Games : the official report. *The London Organizing Committee of the Olympic Games and Paralympic Games*. LOCOG. 2013. Vol. 2, pp. 102, 109, 141. URL: <https://surl.li/aukxzu>
7. Neils Jenifer. Goddess and Polis: The Panathenaic Festival in Ancient Athens. Jenifer Neils. Hood Museum of Art, Princeton University Press, 1992. 232 p.
8. Official report of the Games of the XXIIIrd Olympiad Los Angeles 1984. *Los Angeles Olympic Organizing Committee*. 1985. Vol. 1, Part 1, P. 222–223. URL: <https://surl.li/cc/ezhned>
9. Official report : Games of the XXIVth Olympiad Seoul 1988. *Seoul Olympic Organizing Committee*. 1989. Vol. 1, Ch. 2.1.2, 52 p. URL: <https://surl.li/baadhl>
10. Official report of the Games of the XXV Olympiad Barcelona 1992. COOB' 92. 1992. Vol. 4, part 2, 168 p. URL: <https://surl.li/lreipo>
11. Official report of the XXVII Olympiad : Sydney 2000 Olympic Games, 15 september – 1 october 2000. SOCOG. 2001. Vol. 2, Part 2, 105 p. URL: <https://surl.li/yqcplf>
12. Official report of the XXVIII Olympiad : Athens 2004. Athens 2004. Skarvelē, Euharēs; ATHOC. 2005. Vol. 1, Part 4, pp. 319, 326; Vol. 2, Part 6, 453 p. URL: <https://surl.li/cmpqnf>
13. Official report of the Beijing 2008 Olympic Games. BOCOG. 2010. Vol. 3, Ch. 14, 276 p. URL: <https://surl.li/ycdmvm>
14. Pausanias. Description of Greece, Volume V: Index and Illustrations / ed. by. R. E. Wycheley. Loeb Classical Library No. 298. Cambridge, MA : Harvard University Press, 1935. 304 p.
15. Pindar. Nemean Odes. Isthmian Odes. Fragments / Edited and Translated by William H. Race. Loeb. Classical library. Cambridge : Harvard University Press, 1997. 446 p.
16. Rapport officiel des XVIes Jeux Olympiques d'hiver d'Albertville et de la Savoie. *Comité d'organisation des XVIes Jeux Olympiques d'hiver d'Albertville la Savoie*. Albertville. 1992. Part 6, 465 p. URL: <https://surl.li/kpwwda>
17. Rapport officiel des XVIIes Jeux Olympiques d'hiver Lillehammer 1994. *Mjelde, Helge*; LOOC AS. Lillehammer. 1995. URL: <https://surl.li/narbzz>
18. The Fourth Olympiad : Being the official report of the Olympic Games of 1908 Celebrated in London. *Drawn Up By Theodore Andrea Cook* ; British Olympic Association. 1909. URL: <https://surl.li/bewdeo>
19. The official report of the Centennial Olympic Games : Atlanta 1996. Peachtree publishers. 1997. Vol. 1, ch. 17, P. 315–316. URL: <https://surl.li/yomwqf>
20. The Official report of the Olympic Games of Stockholm 1912: the fifth Olympiad. Bergvall, Erik. Wahlström & Widstrand. 1913. URL: <https://surl.li/kfsdxt>
21. The official report of the Organising Committee for the Games of the XV Olympiad Helsinki 1952. / ed. by. Sulo Kolkka ; W. Söderström. 1955. Part 2, 77 p. URL: <https://surl.li/oksajn>
22. The XIth Olympic Games Berlin, 1936 : *Official report*. Richter, Friedrich. W. Limpert. 1937. Vol. 2, part 4, P. 1128–1130. URL: <https://surl.li/sagdcn>
23. The XVIII Olympic Winter Games : official report Nagano 1998. *The Organizing Committee for the XVIII Olympic Winter Games Nagano 1998*. NAOC. Nagano. 1999. Vol. 2, P. 43, 111. URL: <https://surl.li/jczwzr>

24. Tokyo 2020 official report. *The Tokyo Organising Committee of the Olympic and Paralympic Games*. 2022. URL: <https://surl.lu/jvzgpu>

25. VII Giochi Olimpici invernali, Cortina d'Ampezzo, 1956. *Comitato Olimpico Nazionale Italiano*. CONI. 1957. Part 4, ch. 11, P. 582, 605. URL: <https://surl.lu/bwpchi>

26. XX Giochi Olimpici invernali Torino 2006. *Comitato per l'Organizzazione dei XX Giochi Olimpici Invernali Torino 2006 TOROC*. Torino. 2006. Part 1, 31 p. URL: <https://surl.li/zniavd>

References:

1. Andronicos, M. (1992). Panhellenic games. Athens, 66–67. [in English].

2. Bubka, S.N., Bulatova, M.M. (2012). Butovsky A. Selected Writings. Kyiv. 224 p. [in English].

3. Concours internationaux d'exercices physiques et de sports: rapports / ed M.D. Mérillon. Impr. Nationale [International competitions of physical exercises and sports: reports / ed M.D. Mérillon. National printing]. OWL Home Page – Olympic World Library. Retrieved from: <https://surl.lu/jgedqo> (date of access: 18.05.2025) [in French].

4. Durantez, C. (1975). Olympia y los juegos Olimpicos antiguos [Olympia and the ancient Olympic Games]. Espania. 2 vol. 500 p. [in Spanish].

5. Final report – Rapport final – Završni izvještaj / publ. by the Organising Committee of the XIVth Winter Olympic Games 1984 at Sarajevo. OWL Home Page – Olympic World Library. Retrieved from: <https://surl.li/zglphl> (date of access: 20.05.2025). [in English].

6. London 2012 Olympic Games : the official report / publ. by the London Organizing Committee of the Olympic Games and Paralympic Games. LOCOG. OWL Home Page – Olympic World Library. Retrieved from: <https://surl.li/aukxzu> (date of access: 25.05.2025). [in English].

7. Neils Jenifer. (1992). Goddess and Polis: The Panathenaic Festival in ancient Athens. *Hanover, N.H. : Hood Museum of Art, Dartmouth College ; Princeton, N.J. : Princeton University Press*. 232 p. [in English].

8. Official report of the Games of the XXIIIrd Olympiad Los Angeles 1984 / publ. by the Los Angeles Olympic Organizing Committee. OWL Home Page – Olympic World Library. Retrieved from: <https://surl.cc/ezhned> (date of access: 20.05.2025). [in English].

9. Official report : Games of the XXIVth Olympiad Seoul 1988 / publ. by the Seoul Olympic Organizing Committee. OWL Home Page – Olympic World Library. Retrieved from: <https://surl.li/baadhl> (date of access: 20.05.2025) [in English].

10. Official report of the Games of the XXV Olympiad Barcelona 1992 / ed. COOB'92. OWL Home Page – Olympic World Library. Retrieved from: <https://surl.li/lreipo> (date of access: 20.05.2025) [in English].

11. Official report of the XXVII Olympiad : Sydney 2000 Olympic Games, 15 September – 1 October 2000 / publ. by the Sydney Organizing Committee for the Olympic Games. OWL Home Page – Olympic World Library. Retrieved from: <https://surl.lu/yqcplf> (date of access: 25.05.2025) [in English].

12. Official report of the XXVIII Olympiad : Athens 2004 / Athens 2004 Organising Committee for the Olympic Games. OWL Home Page – Olympic World Library. Retrieved from: <https://surl.li/cmpqnf> (date of access: 24.05.2025) [in English].

13. Official report of the Beijing 2008 Olympic Games / Beijing Organizing Committee for the Games of the XXIX Olympiad. OWL Home Page – Olympic World Library. Retrieved from: <https://surl.li/yedmvn> (date of access: 25.05.2025) [in English].

14. Pausanias (1935). Description of Greece, Volume V: Index and Illustrations ed. by. R.E. Wycherley. *Loeb Classical Library No. 298. Cambridge, MA : Harvard University Press*. 304 p. [in English].

15. Pindar (1997). Nemean Odes. Isthmian Odes. Fragments / Edited and Translated by William H. Race. *Loeb. Classical library. Cambridge : Harvard University Press*. 446 p. [in English].

16. Rapport officiel des XVIes Jeux Olympiques d'hiver d'Albertville et de la Savoie [Official report of the XVI Olympic Winter Games of Albertville and Savoie]. OWL Home Page – Olympic World Library. Retrieved from: <https://surl.li/kpvwda> (date of access: 20.05.2025) [in French].

17. Official report of the XVII Olympic Winter Games Lillehammer 1994 / Helge Mjelde... [et al.]. OWL Home Page – Olympic World Library. Retrieved from: <https://surl.li/narbzz> (date of access: 20.05.2025) [in English].

18. The Fourth Olympiad : being the official report of the Olympic Games of 1908 celebrated in London / drawn up by Theodore Andrea Cook. OWL Home Page – Olympic World Library. Retrieved from: <https://surl.lu/bewdeo> (date of access: 18.05.2025) [in English].

19. The official report of the Centennial Olympic Games : Atlanta 1996 / the Atlanta Committee for the Olympic Games. OWL Home Page – Olympic World Library. Retrieved from: <https://surl.li/yomwqf> (date of access: 20.05.2025) [in English].

20. The official report of the Olympic Games of Stockholm 1912 : the Fifth Olympiad / issued by the Swedish Olympic Committee. OWL Home Page – Olympic World Library. Retrieved from: <https://surl.lu/kfsdxt> (date of access: 18.05.2025) [in English].

21. The official report of the Organising Committee for the Games of the XV Olympiad / ed. Sulo Kolkka. OWL Home Page – Olympic World Library. Retrieved from: <https://surl.lu/oksajn> (date of access: 24.05.2025) [in English].

22. The XIth Olympic Games Berlin, 1936 : official report / by Organisations komitee für die XI. Olympiade Berlin 1936. OWL Home Page – Olympic World Library. Retrieved from: <https://surl.lu/sagdcm> (date of access: 18.05.2025) [in English].

23. The XVIII Olympic Winter Games : official report Nagano 1998 / The Organizing Committee for the XVIII Olympic Winter Games Nagano 1998. OWL Home Page – Olympic World Library. Retrieved from: <https://surl.lt/jczwzr> (date of access: 20.05.2025) [in English].

24. Tokyo 2020 official report / The Tokyo Organising Committee of the Olympic and Paralympic Games. OWL Home Page – Olympic World Library. Retrieved from: <https://surl.lu/jvzgpu> (date of access: 25.05.2025) [in English].

25. VII Giochi Olimpici invernali, Cortina d'Ampezzo, 1956 = VII Olympic Winter Games, Cortina d'Ampezzo, 1956 / Comitato Olimpico Nazionale Italiano. OWL Home Page – Olympic World Library. Retrieved from: <https://surl.lu/bwpchi> (date of access: 18.05.2025) [in English].

26. XX Giochi Olimpici invernali Torino 2006 = XX Olympic Winter Games Torino 2006 / Comitato per l'Organizzazione dei XX Giochi Olimpici Invernali Torino 2006. OWL Home Page – Olympic World Library. Retrieved from: <https://surl.li/zniavd> (date of access: 24.05.2025) [in English].

Bulatova Maria, Yermolova Valentina, Krol Iryna

OLYMPIC FLORISTRY

*The article is devoted to the place of floristry in the history of the Olympic Games. This issue has deep historical roots and is closely connected with the cultural and symbolic tradition of celebrating sporting achievements. Even in ancient Greece, winners of athletic competitions – agons – were honored with wreaths woven from plants that had not only aesthetic appeal, but also a rich symbolic meaning. **The relevance of the problem** is that the role of floristry in the Olympic movement remains little studied, despite its significant contribution to the preservation of historical heritage, the formation of the emotional background of sporting events and the emphasis on their triumph. **The aim of the study** is to analyze the historical origins of the use of floral elements in the Olympic Games of antiquity, in particular, the symbolism of plants in the celebration of winners. **The research methods** include historical and cultural analysis, comparative method, and analysis of sources and documents of the International Olympic Committee. **The results of the study** showed that floristry not only performs the aesthetic function of decorating sporting events, but also has a deep cultural and symbolic content. Its role in sports culture has deep historical roots, starting from ancient times, when laurel wreaths symbolized victory and nobility, myrtle branches symbolized purity and peace, and date palm branches symbolized triumph and spiritual strength. In the modern Olympic movement, floral arrangements are taking on new meaning while maintaining continuity with the past. Today, floral design is subject to clear requirements and ethical standards set by the International Olympic Committee, which help maintain a unity of style and convey Olympic values regardless of the host country.*

Floral symbols in this context function as tools of cultural communication, conveying universal ideas of victory, beauty, peace, tolerance, respect for the opponent and the unity of peoples. Floristry acts as a cultural code, fixing the connection between generations, visualizing the values of Olympism and creating an emotionally charged environment favorable for the perception of sports as a phenomenon that unites art, spirituality and social culture.

Key words: *Olympic Games, floristry, agon, Olympic ceremonies, Olympic tradition, Olympic education.*

Дата надходження статті: 30.06.2025

Дата прийняття статті: 07.08.2025

Опубліковано: 23.10.2025